

Furu-majesteteten på Åsgård måtte gi tapt for kulingkast

I løpet av høsten og vinteren har det vært flere runder med uvær og kuling med kraftige vindkast på Østlandet. Vind fra sør og sørvest har særlig gjort skade på store trær i kystnære strøk. En rekke trær har måttet gi tapt, heldigvis uten at det har ført til alvorlig skade på folk, men både biler og bygninger har noen steder vært berørt. Ett av trærne som gikk i bakken, er det store furutreet på tunet ved Åsgård skole i Ås kommune.

TEKST: OLE BILLING HANSEN

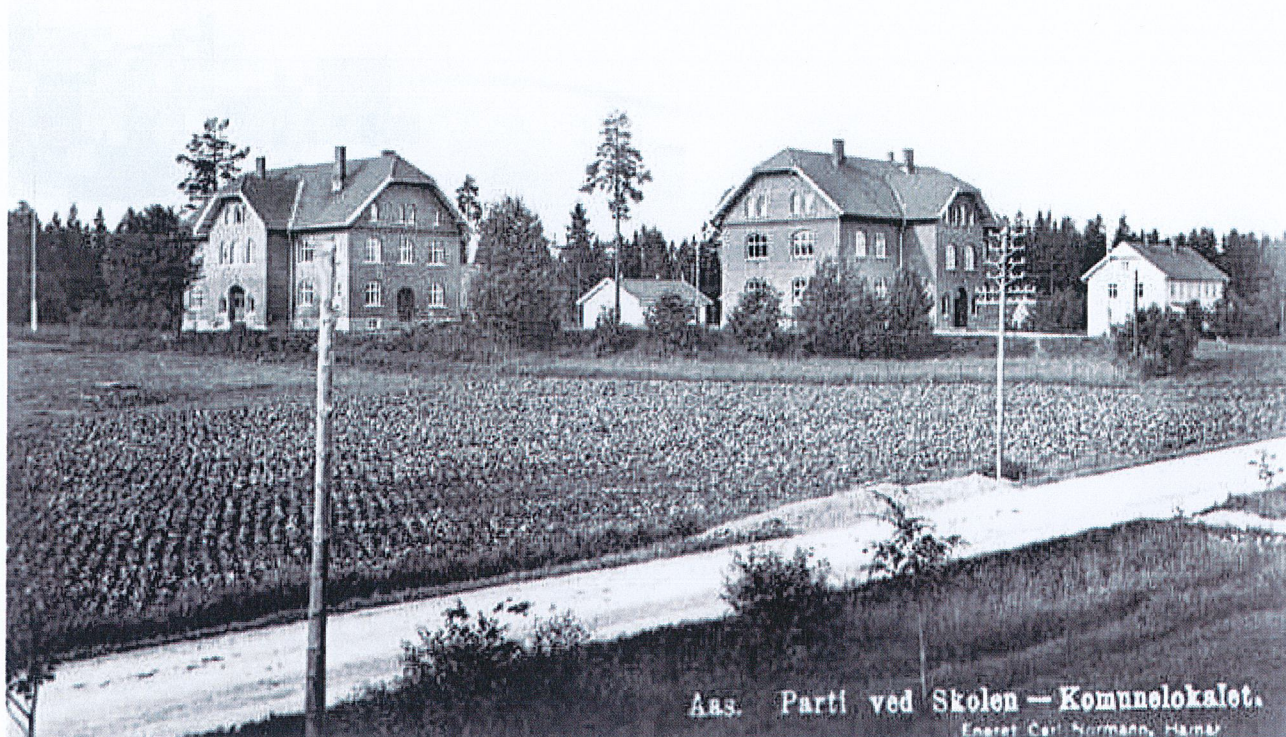
Det store treet knakk i kulingkastene natt til en søndag – heldigvis uten å føre til skade på materialer eller mennesker. Foto: Ragna Berg

Furutreet er, sammen med et par nabotrær, sannsynligvis det eldste treet i sentrum av stasjonsbyen. Det blåste ned under uværet natt til søndag 16. februar. Treets alder er usikker, men frøet spirte trolig en gang i første halvdel av 1800-tallet. Anslått alder er 170-180 år.

Bevaringsverdig

Treet er antatt opprinnelig å være et såkalt «grensetre» – et tre som i tidligere tider markerte grensen mellom to eller flere

eiendommer. Sentrum i Ås, med skole og herredshus, lå fram til slutten av 1870-tallet på Brønnerud, ved Korsegårdskrysset, der E6 og fylkesveien mellom Ås og Drøbak i dag krysser hverandre. Etter at Smaalensbanens vestre linje ble lagt noen kilometer lenger øst i kommunen og offisielt åpnet 2. januar 1879, vokste herredets sentrum opp omkring Ås jernbanestasjon, hvor omgivelsene var dels jorder og dels skogteiger. Furutrærne ble trolig tatt vare på som de største i skogteigen på denne lille høyden nær stasjonen.

Furutreet på Åsgård var et naturlig tuntre på den vesle høyden der Ås(gård) skole t.h. og kommunehuset er plassert. Fotografiet er et postkort tatt av Normann ca. 1930. Foto: Akershusbasen/ MiA-Museene i Akershus

I 1913/14 sto Ås skole (i dag Rødbygningen ved Åsgård skole) ferdig på høyden. Sammen med en annen stor teglsteinsbygning fra samme tid og et par nyere trebygninger innrammer denne et tun. Tunet var i mange år en del av skolens uteområde, men i nyere tid har det vært brukt til parkeringsplass. Furutreet på tunet har i mer enn hundre år vært et møtepunkt for elever og andre innbyggere i Ås. Folk har bare kalt treet for «Furua», og alle har da forstått hvor man skulle møtes for fellesskjøring til idrettsstevner og oppmøte til andre arrangementer.

Antatt alder

På fotografier fra 1930-tallet rager treet allerede over de tre etasjer høye teglsteinsbygningene omkring. Hvor gammelt det og nabotrærne egentlig er, har vært et åpent spørsmål. I 2006 fant botaniker Anders Often stammens omkrets å være 201 cm målt én meter over bakken, noe som tilsvarer en diameter på 64 cm. Samme år fikk han tillatelse fra kommunegartneren til å aldersbestemme de fire furutrærne på Åsgård. Alderen ble anslått ved å telle årringene i tynne boreprøver som ble tatt ut av stammen. Antall årringer tilsa en alder på om lag 170 år. Det skulle tilsi at treet ble omkring 180 år gammelt. Ettersom stammen innvendig var spist opp av

BENDERS INFRASTRUKTUR

SPIKMA KANTSTEIN

Ett produkt tilpasset Nordisk infrastruktur.
Bredt utvalg, enkel montering og stor anvendelighet.

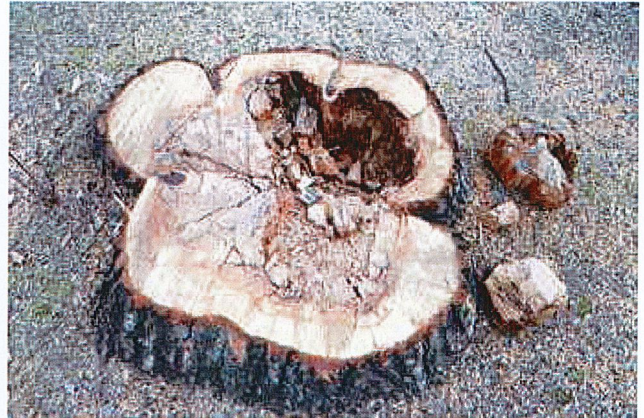
SPIKMA, ett Benders produkt

www.benders.no

«Vi møtes ved furua» – furutreet på Åsgård (t.v) var i mange generasjoner et naturlig sted å treffes for folk i Ås. Furu bak den gule bygningen falt i fjor høst, mens treet ved hjørnet til høyre er det eneste gjenstående av trioen. Arkivfoto: Anders Often

Av stubben er det lett å se at stammen har hatt et kraftig angrep av innvendig råtesopp. Foto: Ole Billing Hansen

råtesopp, var det ikke mulig å bekrefte alderen etter at treet hadde falt.

Endret plan

I et uvær i november i fjor falt nabotreet til furua på tunet, det også ved at stammen knakk et par meter over bakken. Det viste seg at stammen var angrepet av råte innvendig og derfor hul, noe Often hadde påvist allerede 15 år tidligere. Dette treet sto bare noen titalls meter unna tuntreet, og ved et hell gjorde heller ikke dette noen skade på folk eller bygninger. Etter denne hendelsen sendte Ås historielag en bekymringsmelding til kommunen om ikke å felle de øvrige furuene for trærnes tilstand var blitt undersøkt av fagfolk. Begrunnelsen var å ta være på de eldste gjenværende trærne i sentrum i forbindelse med framlagte planer om utbygging av skolen. Kommunestyret har nå nylig vedtatt å bygge ut Åsgård skole. Noen av bygningene vil etter planen bli revet og erstattet av nye og større. Tanken var at det gamle furutreet skulle bli en sentral del av et parkmessig opparbeidet uteområde i det nye skoleanlegget. Slik skulle det altså ikke gå, for naturen tok region og sørget for at tuntreet nå er borte. Ettersom kvaliteten åpenbart var dårlig, kan man vel si at naturen løste saken på en grei måte, for et slikt risikotre kunne ha gjort betydelig skade i et skoleanlegg og en beferdet park, dersom det hadde deiset i bakken på dagtid en gang i framtiden. Så gjenstår det å se om et nytt furutre etter hvert får overta rollen til den gamle kjempen.

Etterskrift

To gjenstående furutrær bør undersøkes av kvalifisert arborist så snart som mulig, for det ene har en langsgående stammesprekk, og det har nylig vært gravd nokså tett inntil stammen på det største og nå eldste gjenværende furutre i Ås sentrum. Begge trærne står svært nær kommunale bygninger. ■

Kilde

Often, A. 2010. De vakre furuene i Ås sentrum. Ås Avis 5(19):23

NATURGJØDSEL – DET BESTE NÆRINGSGRUNNLAGET FOR PLANTENE

NORSKPRODUSERT!

HELGJØDSEL

- ✓ Effektiv mot mose
- ✓ Langtidsvirkende
- ✓ For plen & planter

NPK 12-2-16.
15 ltr. sekk og 10 ltr. bøtte.

✓ ANLEGG ✓ GOLF ✓ LANDBRUK ✓ HAGE

Langtidsvirkende! Helgjødsel er basert på naturgjødsel som skaper rikere bakterieflora i jorda og dermed gir sunnere og friskere planter. Helgjødsel kombinerer egenskapene til hønsegjødselen med styrken til mineralgjødsel.

Vi samarbeider bl.a. med:

Ønsker din kommune bruk av naturgjødsel? Vi har utvalget!

NORSK NATURGJØDSEL

Tlf: 51 42 00 22 • Web: naturgjodsel.no